

حسابداری مدیریت بهای تمام شده

جلد اول

دکتر مهدی محمدی

دکتر علی محمدی

سید احمد سیدی

سرشناسه : محمدی، مهدی، ۱۳۶۲.
عنوان و نام پدیدآور : حسابداری - مدیریت (بهای تمام شده)
مشخصات نشر : تهران : کتابخانه فرهنگ، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ج : جدول، نمودار
شابک : (دوره) 978-964-155-409-7 (ج ۱) 978-964-155-408-0
وضعیت فهرست‌نویسی : فبیای مختصر
یادداشت: این مدرک در آدرس <http://opac.nkai.ir> قابل دسترسی است.
شناسه افزوده : محمدی، علی، ۱۳۵۳.
شناسه افزوده : سیدی، سیداحمد، ۱۳۶۱.
شماره کتابشناسی ملی : ۳۶۷۹۶۵۵

کتابخانه فرهنگ

شابک (دوره) : ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۵-۴۰۹-۷
شابک (ج ۱) : ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۵-۴۰۸-۰

عنوان : حسابداری - مدیریت بهای تمام شده (جلد اول)
مؤلفین : دکتر مهدی محمدی، دکتر علی محمدی، سید احمد سیدی
ناشر : کتابخانه فرهنگ
تیراژ : ۱۰۰۰
چاپ اول : ۱۳۹۳
لیتوگرافی : طاووس رایانه
چاپ : دالاهو
صحافی : صالحانی
قیمت : ۱۸۰.۰۰۰ ریال
دفتر مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و اردیبهشت، ساختمان ۱۳۴۸، طبقه چهارم، کتابخانه فرهنگ، تلفن : ۳۰ - ۶۶۴۹۸۹۲۹ - فکس : ۶۶۴۱۲۱۷۱
فروشگاه مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و اردیبهشت، ساختمان ۱۳۴۸، طبقه اول، کتابخانه فرهنگ، تلفن : ۶۶۴۹۸۹۲۹، فکس : ۶۶۴۱۲۱۷۱
فروشگاه مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و فخر رازی (روبروی دانشگاه) پاساژ فروزنده، کتابفروشی معراج، تلفن : ۶۶۴۹۴۹۶۶

«این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.»

پیشگفتار مؤلفین

پدیده جهانی شدن، پیشرفت‌های فناوری، رقابت و مشتری‌مداری شرکتها را به سمت بین‌المللی شدن سوق داده و محیط‌های تجاری پیچیده و فرصتهای سرمایه‌گذاری نوینی را به وجود می‌آورد که جهت استفاده از این فرصتها، سرمایه‌گذاران نیازمند اطلاعات کافی، قابل اتکاء و مربوط هستند.

امروزه در عصر اطلاعات، حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی در تلاش است تا علاوه بر تأمین اطلاعات طبق الزامات گزارشگری محیط فعالیت خود، با افشای اطلاعات اضافی و داوطلبانه، مزیت رقابتی از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت (به عنوان نماینده سرمایه‌گذاران) و سرمایه‌گذاران (به عنوان تأمین‌کنندگان منابع) در بلند مدت ایجاد کند.

حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی در قالب اجزای خود اطلاعاتی را با اهداف زیر تأمین می‌کند:

- تهیه و ارائه اطلاعات جهت تدوین استراتژی، برنامه‌ریزی و سازماندهی.
- تهیه و ارائه اطلاعات جهت رهبری و کنترل.
- استفاده از اطلاعات جهت تخصیص بهینه منابع.
- استفاده از اطلاعات جهت ارزیابی کارکنان و ایجاد انگیزه در آنها.
- گزارشگری مالی.

اطلاعات مالی، مورد استفاده اشخاص مختلف قرار می‌گیرد که به دو دسته کلی استفاده‌کنندگان درون سازمانی و برون سازمانی تفکیک می‌شوند.

حسابداری مالی در درجه اول، اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان برون سازمانی را در قالب گزارشگری مالی فراهم می‌کند.

سیستم کلی حسابداری علاوه بر تهیه اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان برون سازمانی، اطلاعاتی را برای استفاده‌کنندگان درون سازمانی (مدیریت عالی سازمان و سایر اشخاص تصمیم‌گیرنده در سازمان) جهت برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری، کنترل، تخصیص بهینه منابع، ارزیابی کارکنان و ایجاد انگیزه در آنها و سایر تصمیمات و وظایف مدیریتی فراهم می‌کند.

بخشی از سیستم کلی حسابداری، سیستم اطلاعات حسابداری بهای تمام شده است که اطلاعات هزینه‌ای و بهای تمام شده را برای حسابداری مدیریت (استفاده‌کنندگان درون سازمانی) و حسابداری مالی (استفاده‌کنندگان برون سازمانی) فراهم می‌کند.

در این کتاب سعی بر آن است تا سیستم اطلاعات حسابداری بهای تمام شده با رویکرد حسابداری مدیریت به تفصیل و به طور جامع در قالب مباحث و فصول جداگانه ارائه شود. در جلد اول کتاب به مباحث زیر در قالب فصول جداگانه پرداخته می‌شود:

فصل اول: حسابداری بهای تمام شده و جایگاه آن در سیستم اطلاعات حسابداری

فصل دوم: مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و مدیریت بهای تمام شده

فصل سوم: حسابداری مواد و دستمزد مستقیم

فصل چهارم: حسابداری سربار ساخت

فصل پنجم: گزارشات سیستم حسابداری بهای تمام شده

فصل ششم: مقدمه‌ای بر سیستم‌ها و روش‌های بهایابی

فصل هفتم: بهایابی سفارش کار و حسابداری آن

فصل هشتم: بهایابی مرحله‌ای و حسابداری آن

فصل نهم: تخصیص و تحلیل سربار ساخت

سعی بر آن بوده تا مطالب فوق با رویکرد حسابداری مدیریت ارائه شود، به همین جهت مطالب مناسبی در متن کتاب و با توجه به شرایط گنجانده شده است تا خواننده را با نحوه تأثیر و کاربرد اطلاعات حسابداری بهای تمام شده در انواع تصمیمات و وظایف مدیریتی به شیوه‌ای کاربردی و همراه با مثال‌های عینی و متعدد آشنا سازد. در آخر هر فصل مجموعه‌ای از سئوالات، پرسش‌های چهار گزینه‌ای و مسائل جهت افزایش توانایی و مهارت بکارگیری مطالب تخصصی هر فصل و نیز ارزیابی شخصی خواننده ارائه شده است.

حائز اهمیت است که کتاب حاضر در سه و دو فصل و سه جلد طراحی به شرح ذیل شده است:

• جلد اول: حسابداری مدیریت بهای تمام شده؛

• جلد دوم: حسابداری مدیریت ارزش؛

• جلد سوم: حسابداری مدیریت راهبردی با رویکرد مدیریت روابط سرمایه‌گذاری.

امید است، کتاب حسابداری مدیریت بهای تمام شده، مورد استفاده دانشجویان گرامی، اساتید عالیقدر، مدیران محترم و حسابداران شرکتها و سایر علاقه‌مندان قرار گیرد. همچنین انتظار می‌رود تا با آگاهی از نظرات خوانندگان از طریق انتشارات کتابخانه فرهنگ، در جاب‌های بعدی بررسی‌های لازم صورت گیرد.

مؤلفین

پاییز ۹۳

فهرست مطالب

فصل اول: حسابداری بهای تمام شده و جایگاه آن در سیستم اطلاعات حسابداری

۱۶	سیستم اطلاعات حسابداری
۱۷	اهداف سیستم کلی حسابداری
۱۷	گزارشگری مالی
۱۷	صورت‌های مالی اساسی
۱۹	واحد گزارشگر و استفاده کنندگان از اطلاعات مالی
۲۰	حسابداری مالی، حسابداری مدیریت و حسابداری بهای تمام شده
۲۲	حسابداری مدیریت
۲۲	اهداف حسابداری مدیریت
۲۵	وظایف سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت
۲۵	حسابداری بهای تمام شده
۲۶	تفاوت‌های بین حسابداری مالی، حسابداری مدیریت و حسابداری بهای تمام شده
۲۹	مباحث نوین در حسابداری مدیریت و حسابداری بهای تمام شده
	محیط‌های تجاری پویا و راز بقا واحدهای تجاری در چنین محیط‌هایی: منطقه بقا و نقش بهای تمام شده در رقابت
۳۰	محیط و محیط رقابتی
۳۰	ارزش آفرینی و زنجیره ارزش
۳۳	مهندسی ارزش
۳۵	چرخه عمر محصول
۳۵	تولید دستی، اتبوه، ناب و چابک
۳۷	مدیریت به هنگام موجودی‌ها
۳۸	حسابداری منجش مسئولیت
۳۹	مرکز هزینه
۳۹	مرکز درآمد
۳۹	مرکز سود
۳۹	مرکز سرمایه‌گذاری
۳۹	مرکز ارزش
۴۰	امتیازنامه متوازن
۴۰	منظر مشتری
۴۱	منظر فرایندهای داخلی کسب و کار
۴۱	منظر یادگیری و رشد

۴۲	منظر مالی
۴۲	منظر توسعه آتی واحد تجاری
۴۳	ارتباطات متقابل بین ابعاد مختلف امتیازنامه متوازن
۴۴	آیین رفتار حرفه‌ای حسابداران مدیریت
۴۵	شایستگی (صلاحیت)
۴۵	رازداری
۴۵	درستکاری
۴۶	عینیت (بی‌طرفی)
۴۶	نتیجه‌گیری
۴۶	سوالات
۴۷	پرسش‌های چهار گزینه‌ای

فصل دوم: مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و مدیریت بهای تمام شده

۵۰	مقدمه
۵۰	خرج، بهای تمام شده و هزینه
۵۱	مواد مستقیم
۵۲	دستمزد مستقیم
۵۲	هزینه‌های غیرمستقیم ساخت
۵۳	انواع سیستم‌های بهایابی
۵۳	سیستم بهایابی واقعی (تاریخی)
۵۳	سیستم بهایابی نرمال
۵۴	سیستم بهایابی استاندارد
۵۶	انواع طبقه‌بندی بهای تمام شده و هزینه
۵۶	طبقه‌بندی هزینه بر مبنای وظایف مدیریت
۵۷	طبقه‌بندی هزینه‌ها بر اساس قابلیت ردیابی
۵۸	طبقه‌بندی بهای تمام شده و هزینه‌ها بر اساس انطباق با درآمدهای دوره مالی (بر اساس زمان شناخت)
۵۸	طبقه‌بندی اقلام بهای تمام شده بر اساس رفتار (گرایش) هزینه
۶۵	مفروضات مربوط به رفتار اقلام بهای تمام شده
۶۶	طبقه‌بندی هزینه‌ها به منظور برنامه‌ریزی، کنترل و تصمیم‌گیری
۶۷	مدیریت بهای تمام شده
۶۸	ابزارهای مدیریت بهای تمام شده
۶۸	بهایابی هدف
۶۹	بهایابی کایزن
۷۰	بهایابی بر مبنای فعالیت
۷۱	بهایابی کیفیت

۷۳	مدیریت استراتژیک بهای تمام شده
۷۳	نتیجه گیری
۷۴	مسئلات
۷۴	پرسش های چهارگزینه ای

فصل سوم: حسابداری مواد و دستمزد مستقیم

۷۸	مقدمه
۷۸	مواد اولیه
۷۸	انواع موجودی ها در یک شرکت تولیدی
۷۹	اهمیت موجودی مواد
۷۹	سیستم های مرتبط با مواد
۷۹	سیستم تدارکات (خرید)
۸۵	دایره کنترل کیفیت و و بازرسی
۸۵	دایره انبار
۹۲	حدود کنترلی موجودی ها
۹۲	موجودی آزاد
۹۳	حد تجدید سفارش
۹۳	حداقل موجودی مواد
۹۴	حداکثر موجودی مواد
۹۴	چرخه عملیاتی
۹۷	موجودی ایمنی
۹۸	کسری و اضافات انبار
۹۹	حسابداری انبار
۹۹	خرید یا تحصیل مواد
۱۰۱	سیستم های حسابداری ثبت موجودی ها
۱۰۱	سیستم ثبت ادواری موجودی ها
۱۰۳	سیستم ثبت دائمی موجودی ها
۱۰۶	روش های ارزیابی موجودی مواد
۱۰۶	روش اولین صادره از اولین وارده (F.I.F.O)
۱۰۸	روش اولین صادره از آخرین وارده (L.I.F.O)
۱۰۹	روش میانگین
۱۱۰	شناسایی ویژه
۱۲۳	دستمزد مستقیم
۱۲۳	سیستم کنترل حقوق و دستمزد
۱۲۵	محاسبات حقوق و دستمزد

۱۲۷	نوینکاری
۱۳۱	تنظیم لیست حقوق و دستمزد
۱۳۱	ثبت‌های حسابداری حقوق و دستمزد
۱۳۶	نتیجه‌گیری
۱۳۶	سئوالات
۱۳۶	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۳۸	مسائل
۱۴۱	پوست: فرم‌های مورد استفاده در انبارداری و حسابداری حقوق و دستمزد

فصل چهارم: حسابداری سربار ساخت

۱۵۲	مقدمه
۱۵۲	بهای سربار ساخت
۱۵۲	اجزاء تشکیل دهنده بهای سربار ساخت
۱۵۲	مواد غیر مستقیم
۱۵۳	دستمزد غیر مستقیم
۱۵۳	سایر هزینه‌های غیر مستقیم ساخت
۱۵۳	بهای سربار در سیستم‌های بهایابی
۱۵۴	ثبت‌های حسابداری سربار ساخت
۱۵۴	۱- مواد غیر مستقیم
۱۵۴	۲- دستمزد غیر مستقیم
۱۵۶	۳- سایر هزینه‌های غیر مستقیم
۱۵۶	۴- سربار جذب شده
۱۶۱	۵- ثبت حسابداری بستن سربار جذب شده
۱۶۱	۶- ثبت‌های حسابداری اضافه یا کسر جذب سربار
۱۶۲	ثبت حسابداری بابت تکمیل محصولات
۱۶۲	ثبت حسابداری بابت فروش محصولات
۱۶۳	۷- بستن حساب کسر یا اضافه جذب سربار
۱۶۶	نتیجه‌گیری
۱۶۶	سئوالات
۱۶۶	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۱۶۸	مسائل

فصل پنجم: گزارشات سیستم حسابداری بهای تمام شده

۱۷۰	مقدمه
۱۷۰	گزارش بهای مواد مستقیم مصرف شده

۱۷۲	گزارش بهای تمام شده کالای ساخته شده.....
۱۷۵	گزارش بهای تمام شده کالای فروش رفته.....
۱۷۷	صورت سود و زیان.....
۱۸۲	نتیجه گیری.....
۱۸۳	سئوالات.....
۱۸۳	پرسش های چهار گزینه ای.....
۱۸۴	مسائل.....

فصل ششم: مقدمه ای بر سیستم ها و روش های بهایابی

۱۸۸	مقدمه.....
۱۸۸	سیستم های بهایابی.....
۱۸۸	سیستم بهایابی واقعی (تاریخی).....
۱۸۹	سیستم بهایابی نرمال (جذبی).....
۱۹۰	سیستم بهایابی استاندارد.....
۱۹۰	روش های ارزشیابی موجودی ها.....
۱۹۰	روش ارزشیابی جذبی (کامل).....
۱۹۰	روش ارزشیابی متغیر (مستقیم).....
۱۹۰	روش ارزشیابی فرامتغیر (میاندار).....
۱۹۱	روش ارزشیابی بر مبنای فعالیت.....
۱۹۱	روش های بهایابی.....
۱۹۲	روش بهایابی سفارش کار.....
۱۹۲	روش بهایابی مرحله ای.....
۱۹۳	روش بهایابی معکوس.....
۱۹۳	روش بهایابی مختلط یا دوگانه.....
۱۹۴	روش بهایابی محصولات مشترک.....
۱۹۴	مفروضات جریان بهای تمام شده.....
۱۹۵	نحوه ثبت حسابداری بهای تمام شده.....
۱۹۵	نتیجه گیری.....
۱۹۵	سئوالات.....
۱۹۵	پرسش های چهار گزینه ای.....

فصل هفتم: بهایابی سفارش کار و حسابداری آن

۱۹۸	مقدمه.....
۱۹۹	بهایابی سفارش کار و کارت های سفارش.....
۲۰۱	ثبت های حسابداری سفارشات در بهایابی سفارش کار.....
۲۰۱	ثبت های حسابداری مواد در بهایابی سفارش کار.....

۲۰۳	ثبت‌های حسابداری دستمزد در بهایابی سفارش کار
۲۰۳	۱ - مقطع تنظیم و ثبت لیست حقوق و دستمزد
۲۰۳	۲ - مقطع پرداخت حقوق و دستمزد و کمورات مربوطه
۲۰۴	۳ - مقطع تسهیم حقوق و دستمزد
۲۰۴	ثبت‌های حسابداری سربار ساخت
۲۰۶	ثبت تکمیل و انتقال سفارش به انبار
۲۰۷	ثبت تحویل کالا به سفارش دهنده
۲۰۷	ثبت بستن حساب سربار جذب شده
۲۱۰	ثبت‌های حسابداری هزینه‌های دوره
۲۱۰	ثبت‌های حسابداری بستن حسابهای موقت
۲۱۶	افت مواد و محصول
۲۱۷	زائدات
۲۱۷	حسابداری زائدات
۲۲۱	محصولات معیوب و فاقد استاندارد
۲۲۲	ضایعات
۲۲۴	نتیجه‌گیری
۲۲۵	سئوالات
۲۲۵	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۲۲۶	مسائل

فصل هشتم: بهایابی مرحله‌ای و حسابداری آن

۲۳۲	مقدمه
۲۳۵	تهیه گزارش بهای تولید
۲۳۵	۱- بخش گردش مقداری تولید
۲۳۷	۲- بخش بهای عوامل تولید
۲۳۷	۳- بخش معادل آحاد تکمیل شده
۲۳۹	۴- بخش ریز اقلام بهای هر واحد
۲۳۹	۵- بخش تخصیص بهای عوامل تولید
۲۴۱	گزارش بهای عوامل تولید برای دایره تولیدی دو
۲۴۵	گزارش بهای تولید به روش میانگین
۲۴۶	زهنمود کلی برای برخورد با ضایعات
۲۵۵	گزارش بهای تولید به روش فایفو
۲۶۶	گزارش بهای تولید به روش لایفو
۲۶۶	تخصیص بهای عوامل تولید به روش لایفو
۲۷۳	نتیجه‌گیری

۲۷۳		سئوالات
۲۷۴		پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۷۶		مسائل

فصل نهم: تخصیص و تحلیل سربار ساخت

۲۸۰		مقدمه
۲۸۳		تخصیص سربار ساخت
۲۸۳		تخصیص اولیه: تخصیص سربار بین دواير تولیدی و پشتیبان تولید
۲۸۷		تخصیص ثانویه سربار ساخت
۳۰۴		تخصیص سربار ساخت به محصولات تولیدی
۳۰۷		سربار جذب شده
۳۰۸		کسر یا اضافه جذب سربار
۳۰۹		دلائل کسر یا اضافه جذب سربار (واکر، جانت، ۱۳۸۴)
۳۰۹		اثرات کسر یا اضافه جذب سربار
۳۱۰		روش‌های تشخیص رفتار سربار ساخت
۳۱۱		روش حد بالا - پایین
۳۱۲		روش نمودار پراکندگی
۳۱۳		تجزیه و تحلیل رگرسیون
۳۱۵		بودجه قابل انعطاف سربار
۳۱۷		تجزیه و تحلیل کسر یا اضافه جذب سربار
۳۱۹		بستن حساب اضافه (کسر) جذب سربار به انحرافات
۳۲۰		نتیجه‌گیری
۳۲۰		سئوالات
۳۲۰		پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۲۱		مسائل

واژه‌نامه انگلیسی به فارسی

۳۲۵		انگلیسی به فارسی
-----	-------	------------------

فهرست منابع و مآخذ

۳۳۸		- فارسی
۳۳۹		- انگلیسی

فهرست اشکال، جداول و نمودارهای اصلی

اشکال

- شکل ۱-۱: سیستم اطلاعات حسابداری ۱۷
- شکل ۱-۲: ارتباط سیستم اطلاعات حسابداری با بعضی از اجزای آن ۲۱
- شکل ۱-۳: ارتباط بین سیستم کلی حسابداری، حسابداری بهای تمام شده، حسابداری مدیریت و حسابداری مالی ۲۱
- شکل ۱-۴: زنجیره ارزش ۳۳
- شکل ۱-۵: زنجیره ارزش پورتر ۳۴
- شکل ۲-۱: منحنی هزینه متغیر هر واحد ۶۰
- شکل ۲-۲: منحنی هزینه ثابت کل ۶۰
- شکل ۲-۳: هزینه ثابت کل ۶۱
- شکل ۲-۴: هزینه ثابت هر واحد محصول ۶۱
- شکل ۲-۵: هزینه‌های مختلط ۶۲
- شکل ۲-۶: منحنی هزینه‌های نیمه متغیر با روند صعودی ۶۳
- شکل ۲-۷: منحنی هزینه‌های نیمه متغیر روند نزولی ۶۳
- شکل ۲-۸: هزینه‌های نیمه ثابت پلگانی ۶۴
- شکل ۲-۹: ارتباط کیفیت و هزینه‌های کیفیت ۷۲
- شکل ۳-۱: چرخه عملیاتی ۹۶
- شکل ۳-۲: روش فایفو ۱۰۷
- شکل ۳-۳: روش لایفو ۱۰۸
- شکل ۷-۱: کارت سفارش انجام کار نمونه ۲۰۰
- شکل ۹-۱: سیستم سستی تخصیص سربار به محصولات و محاسبه بهای تمام شده محصولات ۲۸۲
- شکل ۹-۲: تعیین بهای تمام محصولات طبق سیستم A.B.C. ۲۸۲

جداول

- جدول ۱-۱: تفاوت‌های اصلی بین حسابداری مالی، حسابداری مدیریت و حسابهای بهای تمام شده. ۲۷
- جدول ۲-۱: محاسبه بهای تمام شده طبق سیستم بهایابی واقعی (تاریخی). ۵۳
- جدول ۲-۲: محاسبه بهای تمام شده طبق سیستم بهایابای نرمال. ۵۴
- جدول ۲-۳: محاسبه بهای تمام شده طبق سیستم بهایابی استاندارد. ۵۴
- جدول ۴-۱: نحوه محاسبه بهای سربار ساخت. ۱۵۳
- جدول ۶-۱: بهای تمام شده محصول طبق روش بهای ارزشیابی جذبی، متغیر و فرامتغیر موجودی‌ها. ۱۹۱

نمودارها

- نمودار ۱-۱: گزارشگری مالی. ۱۸
- نمودار ۲-۱: طبقه‌بندی هزینه‌ها براساس وظایف مدیریت. ۵۷
- نمودار ۳-۱: فرایند درخواست کالا از انبار تا صدور کالا از انبار. ۹۱
- نمودار ۳-۲: حسابداری انبار. ۱۰۰
- نمودار ۶-۱: عناصر مهم یک سیستم اطلاعات حسابداری بهای تمام شده. ۱۸۹